

Conclusie van de Advocaat-Generaal J. Gand van 30 november 1967¹

Mijnheer de President, mijne heren Rechters,

Wij zullen thans enige aanvullende opmerkingen moeten maken betreffende het door het Finanzgericht te München tot U gerichte verzoek om een prejudiciële beslissing inzake de rechtsgeldigheid van Verordening no. 144/65 van de Commissie der E.E.G. In Uw beschikking van 6 juli 1967 hebt U niet slechts de mondelinge behandeling heropend, doch bovendien de Commissie uitgenodigd een schriftelijke toelichting te geven omtrent de werking van het — in Verordening no. 99/65 van 7 juli 1965 neergelegde — systeem ter berekening van de referentieprij en de prijs bij invoer. Het Hof heeft aldus in feite een instructie geopend als voorzien in artikel 45 en volgende van het Reglement voor de procesvoering, instructie welke U aanvankelijk niet noodzakelijk hebt geacht. Het gedetailleerde antwoord van de Commissie gaf de firma Beus aanleiding tot het maken van nieuwe opmerkingen.

U hebt vervolgens de Commissie op 24 oktober 1967 per telex gevraagd het Hof alsnog voor wat de tafeldruivenoogst betreft per jaar en per variëteit bepaalde gegevens betreffende de spreiding binnen de Gemeenschap te verschaffen en de Commissie voorts uitgenodigd zich uit te laten omtrent de maatstaven naar welke zij het voorschrift van artikel 11, lid 2, van Verordening no. 23, heeft toegepast, volgens welk artikel — zoals door Uw Hof geciteerd — bij de berekening van de referentieprij slechts rekening moet worden gehouden met „produkten of ... variëteiten die een aanzienlijk deel vertegenwoordigen van de in het gehele jaar ... in de handel gebrachte produktie”. Dit citaat berust kennelijk op een abuis; in de verordening is immers sprake van „de in het gehele jaar *of gedurende een deel daarvan* in de handel gebrachte produktie”. Wat hiervan ook zij, de Commissie is ter terechtzitting van 31 oktober 1967 bij het verstrekken van haar inlichtingen uitgegaan van de tekst zoals wij die zojuist volledig hebben aangehaald.

I

1. De eerste vraag die hier rijst houdt verband met het feit dat de procedure door de instructie welke Uw Hof heeft bevolen en door de gewisselde conclusies een nieuw aspect verkregen. De door Verordening no. 144/65 in het leven geroepen compenserende heffing is gelijk aan het verschil tussen de referentieprij en de prijs bij invoer. De wettigheid dezer verordening was zowel in het geding voor de nationale rechter als voor Uw Hof bestreden op grond dat de prijs bij invoer onjuist zou zijn berekend.

1 — Vertaald uit het Frans.

In haar opmerkingen van 28 september 1967 ging de firma Beus er voor het eerst van uit, dat Verordening no. 104/65 houdende vaststelling van de referentieprijzen, zélf onwettig en onvoldoende met redenen omkleed zou zijn. Is zulk een uitbreiding van het debat mogelijk? De Commissie betwist het, stellende dat Beus, gezien de aard van de in artikel 177 voorziene procedure, in deze grief niet kan worden ontvangen.

Ook wij menen dat hier een probleem rijst, zij het dat het ons inziens enigszins anders moet worden geformuleerd.

U hebt er reeds op gewezen, dat het prejudicieel geding in zijn beide vormen, onderscheidenlijk strekkende tot het bekomen van uitlegging en van een uitspraak omtrent de geldigheid ener communautaire rechtshandeling, zeer bijzondere kenmerken vertoont. Het wordt aanhangig gemaakt door een nationale rechterlijke instantie welke ook de grenzen van het geding bepaalt; het leidt tot rechtstreekse samenwerking tussen de nationale rechter en Uw Hof; er is geen plaats voor enig initiatief van partijen, welke door Uw Hof slechts ten verhoore worden uitgenodigd (zaak 44-65 — Hessische Knappschaft tegen Singer —, Jurisprudentie, Deel XI, blz. 1155). De Commissie wees erop dat hieruit door Uw Hof werd afgeleid dat, wanneer een verzoek om uitlegging gedaan wordt, één der partijen zich van een daartoe strekkende vraag niet mag bedienen om tevens een vraag, de geldigheid van de te interpreteren rechtshandeling betreffende, aan de orde te stellen (zelfde arrest).

Is het echter, als in casu, de nationale rechter die U om een uitspraak betreffende de rechtsgeldigheid ener handeling verzoekt, dan lost het eigenlijke probleem zich op in de vraag naar de omvang van de verplichtingen van de nationale rechter en die van Uw bevoegdheid tot onderzoek en controle. Een nationale rechterlijke instantie kan er niet mede volstaan U te vragen om een beslissing nopens de rechtsgeldigheid van een bepaald voorschrift, doch zal ook de grieven moeten omschrijven welke daartegen kunnen worden aangevoerd, waarna het aan Uw Hof staat zich omtrent de juistheid dier grieven uit te spreken. Zo niet, dan zou hier, anders dan in verzoeken tot nietigverklaring, het onderwerp van geschil onvoldoende bepaald blijven; en men kan niet verlangen dat Uw Hof een uitputtend onderzoek instelt naar alle materiële en vormgebreken, welke de bestreden rechtshandeling mogelijkerwijze kunnen aankleven. De nationale rechter kan ambtshalve deze grieven hebben opgeworpen; meestal zijn zij in het nationale geding door een der partijen in het midden gebracht, doch slechts voor zoveel de nationale rechter ze niet van alle belang ontbloot heeft geacht zal hij zich tot U wenden en Uw college in de gelegenheid stellen zich uit te spreken. Hiervan uitgaande kan er geen enkel bezwaar tegen bestaan, dat Uw Hof ook ten deze de bij de toepassing van artikel 177 gebruikelijke souplesse betracht. In dit geding heeft het Finanzgericht uiteengezet op welke verschillende gronden de firma Beus Verordening no. 144/65 onwettig acht en voorts het tegenovergestelde standpunt van de douane gereleveerd, om vervolgens — zonder zich over de juistheid van het over en weer betoogde met zoveel woorden uit te spreken — te overwegen dat verwijzing naar Uw Hof noodzakelijk is, aangezien de door

verzoekster uitgesproken bedenkingen niet a priori ongegrond voorkomen. Het ligt dan voor de hand het prejudicieel verzoek aldus te verstaan, dat het, strekkende tot het bekomen van een uitspraak omtrent de geldigheid van de bestreden verordening, beoogt een beslissing te verkrijgen nopens de zojuist vermelde gronden, welke dan ook zowel tijdens de schriftelijke als gedurende de op 22 juni afgesloten mondelinge procedure het voorwerp van het debat vormden. Op grond van dit alles luidt mijn conclusie, dat, waar alleen de nationale rechter zich tot U mag wenden en de grenzen van het debat heeft af te bakenen, partijen ten verhoore het kader van de rechtsstrijd niet mogen wijzigen door nieuwe grieven voor te dragen.

Deze regel behoeft hier evenwel — en in zoverre zijn wij het met de Commissie niet eens — een soortgelijke correctie als nodig is wanneer het beroep rechtstreeks tot nietigverklaring strekt. Zelfs wanneer de voor U aangevoerde grieven ongegrond zijn, mag Uw Hof een rechtshandeling niet geldig achten wanneer blijkt van een zodanig ernstig gebrek, dat daaraan door U ambtshalve aandacht moet worden geschonken. Heel duidelijk wordt dit gezegd in Uw arrest in de zaken 73 en 74-63, Deel X, blz. 27, waarin U zich uitsprak omtrent enkele door de nationale rechter met name genoemde kwesties om dan te overwegen, dat voorts aan Uw Hof werd verzocht te beslissen of de bestreden beschikkingen ongeldig zijn „uit hoofde van niet nader aangegeven gronden”, waaraan U hebt toegevoegd dat het voldoende is wanneer wordt nagegaan of aan dezelve gebreken kleven welke ambtshalve aan de orde behoren te komen. Even verder hebt U naar de door verzoeksters voor U ingeroepen grief dat bedoelde beschikkingen niet waren openbaar gemaakt, ex officio een onderzoek ingesteld omdat „het achterwege blijven der vereiste openbaarmaking ambtshalve aan de orde kan komen”.

Derhalve moet nog worden vastgesteld ten aanzien van welke gebreken zulks het geval is. Duidelijk geldt zulks, om te beginnen, bij onbevoegdheid (zaak 14-59, *Sté des Fonderies de Pont-à-Mousson* tegen Hoge Autoriteit, Deel V, blz. 486, betreffende bevoegdheden welke aan de Hoge Autoriteit alleen toekomen in onderscheiding van die welke door de Hoge Autoriteit en de Raad gezamenlijk moeten worden uitgeoefend). Voorts ook bij schending van substantiële vormen (zaak 6-54, *Regering van het Koninkrijk der Nederlanden* tegen Hoge Autoriteit, Deel I, blz. 217, betreffende de raadpleging van het Raadgevend Comité). Staat anderzijds vast, dat naar détournement de pouvoir niet ambtshalve een onderzoek dient te worden ingesteld omdat daartoe een subjectieve beoordeling nodig is, men kan twijfelen ten aanzien van schending van het Verdrag of van een rechtsregel; en daarom gaat het in casu. Men kan menen, dat, wanneer zulk een middel ambtshalve mag worden opgeworpen, daarmede de normaliter op partijen berustende verantwoordelijkheid voor haar processuele gedragingen en voor de keuze der argumenten, waarmede zij hunne conclusies wensen te staven, tot het uiterste zou worden beperkt. Moet men onderscheiden naar gelang uitsluitend aan het recht ontleende gronden kunnen worden aangevoerd dan wel mede zodanige welke op feitelijke appreciatie berusten? Zou de oplossing een andere moeten zijn wanneer Uw Hof zich

in het kader van artikel 173 heeft uit te spreken dan wel op grond van artikel 177? Wij zouden een tamelijk vergaande beperking der ambtshalve op te werpen middelen willen bepleiten. Nu Uw Hof in casu echter zelf het initiatief heeft genomen de referentieprijz mede in het onderzoek te betrekken, mogen wij er ons niet van ontslagen achten na te gaan of die prijs volgens de voorschriften is vastgesteld, zodat wij op het onlangs door de firma Beus ontwikkelde betoog zullen hebben in te gaan.

2. Verordening no. 104/65 houdende vaststelling van de referentieprijzen voor tafeldruiven van de open grond berust enerzijds op artikel 11, lid 2, van Verordening no. 23 houdende de geleidelijke totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit, zoals gewijzigd bij Verordening no. 65/65, en anderzijds op Verordening no. 99/65 betreffende de wijze van toepassing van genoemd artikel 11, lid 2.

De Commissie wijdde een gedetailleerde uiteenzetting aan de werking van het systeem van berekening van de referentieprijz en de verschillende handelingen welke tot vaststelling van een referentieprijz van 15,9 rekena-eenheden voor de maand oktober 1965 hebben geleid. Tot staving van haar betoog heeft zij een „werkdokument” overgelegd, waarin de verschillende etappes dezer prijsvaststelling op de voet worden gevolgd.

Zonder op de details van de uiteenzetting der Commissie in te gaan, brengen wij in herinnering dat volgens artikel 11, lid 2, van Verordening no. 23, de referentieprijz in beginsel voor een jaar wordt vastgesteld, doch dat elk jaar kan worden verdeeld in verschillende perioden binnen welke de prijzen een betrekkelijke stabiliteit vertonen en dat de referentieprijz gelijk is aan het rekenkundig gemiddelde van de produktieprijzen van elke Lid-Staat, verhoogd met een zeker bedrag. In elke Lid-Staat worden de produktieprijzen waargenomen voor de produkten of variëteiten, welke een aanzienlijk deel vertegenwoordigen van de in het gehele jaar of gedurende een deel daarvan in de handel gebrachte produktie (voor wat tafeldruiven betreft gaat het in feite alleen om Italië en Frankrijk). De waarneming der prijzen vindt plaats op de representatieve markt of markten in de produktiegebieden met de laagste prijzen; ten aanzien van die markten kan voorts naar gelang van de variëteiten worden gedifferentieerd. De prijs komt overeen met het gemiddelde van de prijzen die tijdens de drie jaren voorafgaande aan die van vaststelling van de referentieprijz zijn waargenomen; bij de vaststelling van dit gemiddelde worden evenwel prijzen die — gezien de op bedoelde markt waargenomen normale schommelingen — uitzonderlijk hoog of uitzonderlijk laag kunnen worden geacht, buiten beschouwing gelaten.

Men verkrijgt zo eerst het gemiddelde der produktieprijzen per periode en per variëteit in een Lid-Staat, vervolgens — uitgaande van de prijzen der variëteiten — een gemiddelde prijs per Lid-Staat van het produkt waarvoor de referentieprijz moet worden vastgesteld, en ten slotte vormt het rekenkundig gemiddelde der aldus voor iedere Lid-Staat berekende

gemiddelden de in artikel 11, lid 2, van Verordening no. 23, bedoelde referentieprij.

Dit stelsel is bijzonder ingewikkeld; maar in dit geding gaat het er eigenlijk alleen om, in hoeverre bij de vaststelling van de Italiaanse produktieprij in de maand oktober en mitsdien ter bepaling van de referentieprij voor de gehele Gemeenschap met een bepaalde variëteit, de variëteit Ohanez, rekening is gehouden. Men deelt de verschillende druivensoorten in naarmate zij vroeg, noch vroeg noch laat¹ dan wel laat rijp zijn. Ohanez is een late variëteit, welke gemiddelde opbrengst volgens de — overigens door de firma Beus bestreden — schatting van het Ministerie van Landbouw van de Italiaanse Republiek omstreeks 10 000 ton bedraagt, of wel ruim een vierde van de totale opbrengst der late variëteiten aldaar, welke weer 4,5 % van de totale jaarproduktie belooft.

Deze variëteit, welke midden september rijp is, werd ondanks haar geringe quantum beschouwd — en in aanmerking genomen — als representatief voor een aanzienlijk deel van de gedurende een gedeelte van dat jaar in de handel gebrachte produktie. Men heeft het in het belang van het gemeenschappelijk landbouwbeleid wenselijk geacht de — het minst verbreide — late variëteiten te begunstigen en aldus, zowel in het belang van de producent als van de consument, de perioden tijdens welke de uit de gemeenschapslanden afkomstige druiven op de markt worden aangeboden te verlengen. De Commissie wijst er in dit verband op, dat de in de Franse versie van Verordening no. 23 gebezigde term „considérable” („partie considérable de la production commercialisée”) niet uitsluitend in kwantitatieve zin moet worden verstaan, doch mede betrekking heeft op het meer of minder grote belang dier produkten uit een oogpunt van de verwezenlijking van de doelstellingen van het landbouwbeleid, zodat zij ook naar hun onderscheiden waarde moeten worden beoordeeld; voor deze stelling zou volgens de Commissie ook steun zijn te vinden in de Duitse tekst („... wesentlichen Teil...”).

Uit het in het dossier aanwezige „werkdocument” blijkt in hoeverre de variëteit Ohanez een rol heeft gespeeld bij de bepaling van de referentieprij voor de maand oktober 1965 op grondslag van de prijs der drie voorafgegane jaren; het staat als onbetwist vast, dat met deze variëteit in dezelfde mate werd rekening gehouden als met de variëteit Regina, dus dat men beide variëteiten in aanmerking nemende van het rekenkundig gemiddelde en niet van het gewogen gemiddelde der noteringen is uitgegaan. Welnu, de variëteit Regina, welke de meest gekweekte variëteit van de tweede soort is, vertegenwoordigt ten minste 50 % van de totale Italiaanse jaarproduktie; hoewel nauwkeurige cijfers ontbreken, schijnt niet te worden bestreden dat de produktie dezer variëteit veel groter is dan die van de variëteit Ohanez. Trouwens, wanneer men nagaat hoeveel noteringen gedurende deze periode voor elk van beide variëteiten tot stand kwamen, blijkt nog eens ten overvloede, dat zij kwantitatief nauwelijks kunnen worden vergeleken.

1 — Hierna te noemen : variëteiten van de tweede soort.

Uitgaande van deze feitelijke gegevens heeft men twee — onderling samenhangende — bezwaren tegen Verordening no. 104/65 ontwikkeld. Men heeft in de eerste plaats de wijze van berekening, welke ter vaststelling van de referentieprijs werd gebezigd, bestreden zonder dat uit het betoog van de firma Beus duidelijk valt af te leiden, of zij bedoelt te zeggen dat de variëteit Ohanez niet als representatief voor een aanzienlijk deel van de in de handel gebrachte produktie mocht worden beschouwd dan wel alleen heeft willen stellen, dat men het gemiddelde der prijzen van beide variëteiten had moeten „wegen”.

Wat dit eerste aspect betreft moge ik in herinnering brengen, dat men, om uit te maken of een variëteit een aanzienlijk deel van de in de handel gebrachte produktie vertegenwoordigt, stellig het in aanmerking genomen tijdvak, dat wil zeggen de maand oktober, en niet het gehele jaar heeft te bezien; anderzijds menen wij, dat deze beoordeling niet uitsluitend een kwantitatieve moet zijn, doch dat rekening dient te worden gehouden met de doelstellingen van het landbouwbeleid; het behoeft om de hierboven uiteengezette redenen niet a priori onredelijk worden geacht wanneer men tracht vooral de late en de vroege variëteiten tot ontwikkeling te brengen, doch ik zou er mij van willen onthouden de innerlijke waarde van dit beleid, welke naar ik meen ter beoordeling van de Commissie staat, te controleren. Ondanks het betrekkelijk geringe quantum van de produktie der hierbedoelde druivensort in de maand oktober komt het ons derhalve niet in strijd voor met artikel 11, lid 2, van Verordening no. 23, de variëteit Ohanez te rekenen tot die, welke voor de referentieprijs in de maand oktober in aanmerking mogen worden genomen.

Moet men anderzijds — en hiermede komt het tweede aspect aan de orde — uitgaan van het rekenkundig gemiddelde der variëteiten Ohanez en Regina (zoals in casu geschied is) dan wel van het gewogen gemiddelde? Ten gunste van de tweede opvatting gevoelt men zich terstond geneigd te wijzen op de geheel verschillende marktquanta waarvan met betrekking tot deze beide variëteiten kennelijk sprake is en op het feit, dat het a prima vista ongerijmd lijkt, wanneer ze op voet van gelijkheid worden behandeld. Artikel 11 van Verordening no. 23, waarop Verordening no. 104/65 berust, luidt als volgt:

„De referentieprijs is gelijk aan het *rekenkundig gemiddelde* van de produktieprijzen van elke Lid-Staat, verhoogd met het in de vierde alinea vastgestelde bedrag. Deze produktieprijzen stemmen overeen met het *gemiddelde* van de prijzen die, tijdens de drie jaren voorafgaande aan de datum van vaststelling van de referentieprijs voor een binnenlands produkt ... zijn waargenomen.”

Alleen in het eerste, niet in het — ons thans bezighoudende — tweede geval wordt derhalve met zoveel woorden van een rekenkundig gemiddelde gesproken en de firma Beus leidt hieruit af, dat in het tweede geval met een gewogen gemiddelde moet worden gewerkt. Men kan met de Commissie betreuren, dat het litigieuze voorschrift niet nauwkeuriger werd geredigeerd, niettemin acht ik de stelling van de firma Beus met het spraakgebruik in strijd en derhalve onaanvaardbaar. Wordt zonder meer van een

„gemiddelde” gesproken, dan is het rekenkundig gemiddelde bedoeld; wil men daarentegen een gewogen gemiddelde zien toegepast, dan wordt dat met zoveel woorden gezegd en aangegeven volgens welke maatstaf dit „wegen” moet geschieden. Terwijl immers een ieder weet, hoe een rekenkundig gemiddelde moet worden berekend, verschillen de gewogen gemiddelden ad infinitum al naar gelang van de toegepaste methode en de waarde, welke men aan de onderscheiden factoren toekent. De firma Beus, die het gemiddelde der produktieprijzen wenst te zien gewogen, heeft haar standpunt in zoverre trouwens nimmer gepreciseerd: moet het quantum van elke betrokken variëteit in de loop van het gehele jaar of alleen gedurende de betrokken periode in aanmerking worden genomen? Ook wanneer de prijzen van iedere variëteit bekend zijn zal men de quanta moeilijk nauwkeurig kunnen aangeven. Of moet nog een andere wijze van berekening worden toegepast? De Commissie voert trouwens een aan het landbouwbeleid ontleende reden aan, waarom volgens haar van weging geen sprake kan zijn: het zou de vroege en late variëteiten benadelen, variëteiten welke steeds een betrekkelijk gering deel van de totale produktie uitmaken, doch welker produktie juist dient te worden aangemoedigd. Ik geloof derhalve dat er, gezien de bewoordingen van artikel 11, geen termen aanwezig zijn het toegepaste systeem te verwerpen.

U zult zich echter herinneren, dat de advocaat van de firma Beus ter zitting niet slechts de wettigheid van een systeem, waarin met de variëteit 'Ohanez rekening wordt gehouden, heeft betwist, doch bovendien toepassing van dat systeem in zekere zin ondoelmatig heeft geacht, en wel zulks op grond van een publikatie van de heer Vivona: „Vitigni di Mensa”, blijkens welke de late variëteiten geen toekomst zouden hebben: de produktiekosten zijn hoog, zij komen op de markt op een ogenblik waarop de consument meer belangstelling voor andere fruitsoorten, sinaasappelen of appelen, aan de dag legt. Weinig bemoedigende situatie, die volgens hem ook blijkt uit de mening van de Süd-Deutsche Zeitung, volgens welke de variëteit Ohanez niet erg gewild is, omdat zij te hard van schil is... Dit alles is zeer interessant en was voor ons ook bijzonder leerzaam; het houdt evenwel geen rechtstreeks verband met de U gestelde vraag, immers al moge de Commissie de waarde der late variëteiten overschatten of zich in de vermoedelijke smaak der consumenten vergissen, tot onwettigheid harer beslissing leidt zulks niet.

Voorts werd tegen Verordening no. 104/65 een bezwaar van andere orde ingebracht: zij zou onvoldoende met redenen zijn omkleed. Reeds in de maand juni van dit jaar hadden wij de gelegenheid ons omtrent de motivering van bestuurshandeligen van verordenende strekking uit te spreken, namelijk bij de behandeling van Verordening no. 144/65. Wij voegen daaraan thans toe, dat de in casu aangevochten verordening het voorschrift van artikel 11, lid 2, van Verordening no. 23 analyseert en Ohanez noemt als één der belangrijkste in de Gemeenschap gekweekte variëteiten, welke bij de bepaling van het rekenkundig gemiddelde van de produktieprijzen in aanmerking worden genomen. Zulk een redengeving lijkt ons, gezien de aard der rechtshandeling, voldoende en ik meen niet, dat daarenboven

vermelding van alle in het „werkdokument” voorkomende gegevens mag worden verlangd.

Wij menen derhalve, dat met Verordening no. 104/65 — aangevochten als grondslag van Verordening no. 144/65 — een juiste toepassing is gegeven aan de Verordeningen nos. 23 nieuw en 99/65. Men heeft vervolgens aangevoerd, dat dan Verordening no. 23 zelf onwettig is, immers in strijd is met het Verdrag, met name met de artikelen 39 en 110. Aan deze kwestie willen wij dan ten slotte nog een enkel woord wijden.

II

Wij moeten daarmee in feite terugkomen op enige punten welke reeds in juni jongstleden aan de orde waren en waarop in de gewisselde stukken nieuw licht wordt geworpen. Het gaat om de berekening van de prijs bij invoer, welke tot instelling van een compenserende heffing bij Verordening no. 144/65 heeft geleid.

1. Het eerste punt, dat in dit verband moet worden besproken, is tevens het meest netelige. Zoals men weet wordt de prijs bij invoer bepaald op grondslag van de laagste prijzen welke op de representatieve invoermarkten worden waargenomen, verminderd met onder meer „andere bij de invoer geheven rechten”. Tot deze laatste rechten behoort de Umsatzausgleichsteuer (Duitse compenserende heffing). Wij achten zulks juist omdat de in te voeren communautaire compenserende heffing gelijk moet zijn aan het verschil tussen de prijs bij invoer en de referentieprijs, weshalve deze beide prijzen met elkander dienen te kunnen worden vergeleken en in hetzelfde stadium van het proces van voortbrenging en verdeling moeten kunnen worden onderzocht. Van de prijs bij invoer moest de bij invoer geheven compenserende omzetbelasting worden afgetrokken omdat, naar ik betoogde, in de referentieprijs, dat is een produktieprijs, de omzetbelasting niet is begrepen. Evenwel kan ik dit betoog, waartoe ik was gekomen door af te gaan op een niet geheel volledige uitlating ter zitting, in het licht van de laatste schriftelijke opmerkingen der Commissie niet in allen deele handhaven.

Uit de opmerkingen der Commissie blijkt immers, dat, hoewel in de referentieprijs binnenlandse belastingen welke direct op het produkt van binnenlandse herkomst drukken niet zijn begrepen (afgezien van de in dit verband niet ter zake doende marktrechten), alle binnenlandse belastingen welke indirect op dit produkt worden geheven wèl deel van de referentieprijs uitmaken, omdat zij de produktiekosten verhogen. Zulk een tevoren geheven belasting komt in alle Lid-Staten voor, evenwel niet steeds tot een zelfde bedrag. Slechts twee Lid-Staten, Duitsland voor zoveel betreft de Umsatzausgleichsteuer en Italië voor de „tassa di conguaglio”, gaan bij invoer tot compensatie van deze belasting over. Dan moet echter worden erkend, dat het systeem gebrekkig is en dat niet wel valt in te zien, hoe voor vergelijkbaarheid van de referentieprijs en de prijs bij invoer bedoeld in artikel 11, lid 2, alinea 4, van Verordening no. 23 kan worden zorgge-

dragen; zulks klemt te meer, nu de referentieprij voor de gehele Gemeenschap, doch op grondslag van de produktieprijzen van slechts enkele Lid-Staten (in casu Frankrijk en Italië) wordt vastgesteld, terwijl de prijs bij invoer in casu op grondslag van de prijzen van een andere staat, Duitsland, werd berekend.

In haar laatste schriftelijke opmerkingen heeft de Commissie ernaar gestreefd aan te tonen, dat, indien de Raad de vooraf geheven belasting voor zoveel de berekening van de referentieprij betreft had willen elimineren, artikel 11, lid 2, anders zou zijn geredigeerd; men zou dan voor iedere referentieprij het gemiddelde hebben berekend van de fiscale druk in landen welker produktieprijzen aan berekening van de referentieprij ten grondslag worden gelegd (in casu Frankrijk en Italië) en vervolgens zou men het aldus gevonden bedrag bij voorbeeld hebben opgeteld bij de op de representatieve invoermarkten genoteerde prijzen, van welke dan echter de invoerbelasting en met name de Umsatzausgleichssteuer zou zijn afgetrokken. Inderdaad zou men zo vergelijking van de referentieprij en de prijs der invoer mogelijk hebben gemaakt en men moet zich afvragen, waarom deze methode niet is gevolgd.

De Commissie betoogt vervolgens dat, wanneer men in het belang der vergelijkbaarheid de Umsatzausgleichssteuer of de Italiaanse belasting op de prijs bij invoer niet in mindering brengt, de noteringen van de vier Lid-Staten, waarin de vooraf geheven belasting niet wordt gecompenseerd, voor de berekening van de prijs bij invoer niet langer in aanmerking kunnen worden genomen; dit betoog komt mij juist voor. De Commissie concludeert dan, dat, nu artikel 11, lid 2, niet in die zin kan worden geïnterpreteerd dat de prijzen bij invoer alleen op grond van de noteringen in Duitsland en Italië moeten worden vastgesteld, het systeem logischerwijze medebrengt, dat de Umsatzausgleichssteuer en de „tassa di conguaglio” in mindering dienen te worden gebracht. Dit moge een logische gevolgtrekking zijn, doch ook hier moet worden gezegd dat dan de referentieprij en de prijs der invoer niet langer volledig vergelijkbaar zouden zijn. Aangezien in de Duitse compenserende heffing een kostenelement begrepen is, dat evenzeer deel uitmaakt van de prijs bij invoer als van de referentieprij, zou men deze belasting niet zonder meer bij de berekening van de prijs bij invoer in mindering mogen brengen.

De gemachtigde van de Commissie heeft trouwens ten verhoor erkend, dat het door hem voorgestane stelsel niet tot geheel bevredigende resultaten leidt; hij acht toepassing van dit systeem evenwel onvermijdelijk zolang een niet-geharmoniseerd belastingregime in conflict komt met een eenvormig systeem voor de buitenlandse handel, met andere woorden zolang aard en percentage der heffingen door de Lid-Staten, buiten de communautaire instellingen om, worden vastgesteld. Mocht U dit gezichtspunt delen en, in aanmerking nemende dat de belastingssystemen niet geharmoniseerd zijn, van mening zijn dat de vergelijkbaarheid zo goed mogelijk is verzekerd, dan zoudt U deze, tegen de wijze van berekening van de prijs bij invoer gemaakte bedenkingen van de hand kunnen wijzen.

Wij zien hier evenwel grote bezwaren : de souvereiniteit der staten in belastingaangelegenheden verzet er zich niet tegen, dat de communautaire instellingen, bevoegd voor wat betreft de gemeenschappelijke ordening der fruitmarkten, zulk een wijze van berekening van de prijs bij invoer vaststellen, dat deze laatste in feite met de referentieprijs vergelijkbaar wordt en wij hebben hierboven gezien, dat zulks technisch ook mogelijk is. Nu in Verordening no. 144/65 is uitgegaan van grondslagen welke deze vergelijkbaarheid niet verzekeren, komt zij ons ongeldig voor.

2. De overige aan de orde gekomen punten geven wel nauwelijks tot nadere opmerkingen aanleiding. Met name blijven wij van mening, dat de vroegere compenserende heffing ingevolge Verordening no. 138/65 moest worden afgetrokken van de op de vertegenwoordigende markten waargenomen laagste prijzen. Het is stellig juist, zoals de firma Beus heeft gesteld, dat deze belasting op 18 oktober 1965 niet meer van kracht was en dat de voor die dag aangegeven prijzen derhalve met 3 rekeneenheden moeten worden verhoogd, doch te Düsseldorf en te München blijven zij nochtans lager dan de referentieprijs en de door de Commissie begane vergissing is op de wettigheid van de nieuwe compenserende heffing praktisch niet van invloed.

3. Hetzelfde zou ik ten slotte willen zeggen met betrekking tot de vraag, of artikel 11 van Verordening no. 23 in zijn tegenwoordige redactie als strijdig met het Verdrag moet worden beschouwd, aangezien bepaalde doelstellingen van het landbouwbeleid in zeer vergaande mate zouden worden veronachtzaamd en de ontwikkeling van de handel zou worden tegengegaan, maar ik meen, dat hetgeen ik hiervoor reeds heb opgemerkt ook in dit verband juist blijft, zodat de grief moet worden verworpen.

Om de hiervoor uiteengezette redenen concludeer ik ten slotte als volgt : Nu bij de berekening van de prijs bij invoer de compenserende omzetbelasting in mindering gebracht is op een wijze welke niet verzekert dat deze prijs en de referentieprijs onderling kunnen worden vergeleken, moet Verordening no. 144/65 ongeldig worden geacht.

Wij concluderen ten slotte, dat het Finanzgericht over de kosten van het geding uitspraak zal hebben te doen.